

Naar een toekomst met minder boeken

- De rol van de universiteitsbibliotheken verandert
- Steeds meer plek voor studie
- Omvang collectie neemt af door digitalisering

Door Esther van der Meer

Groningen Het is een oord waar de meeste mensen nooit komen: de kelders van de Groningse universiteitsbibliotheek. Meters na meters kasten met boeken, boeken en nog eens boeken. Niet gesorteerd op wetenschappelijke indeling, zoals je zou verwachten, maar op grootte. Zo wordt schaarse kastruimte zo goed mogelijk benut.

3,2 miljoen boeken omvat de collectie van de Bibliotheek Rijksuniversiteit Groningen, de verzamelnaam van alle faculteitsbibliotheken en de UB aan het Broerplein. Maar hoe lang nog? In de Koninklijke Bibliotheek in Den Haag zoemen de scanners en worden dagelijks 80.000 pagina's per dag gedigitaliseerd. Steeds meer handboeken, naslagwerken, syllabi en wetenschappelijke tijdschriften komen online of als e-book beschikbaar.

Dat roept de vraag op of al die papieren versies nog wel nodig zijn. Boeken en ingebonden jaargangen tijdschriften vullen meters kostbare ruimte die de Rijksuniversiteit Groningen, die altijd kampt met ruimtegebrek, goed kan gebruiken. "Ik denk dat 30 tot 40 procent van de papieren collectie de komende jaren verdwijnt", zegt bibliotheekdirecteur Marjolein Nieboer. "Daar zijn afspraken over gemaakt met de andere universiteiten in het land. Van alle gedigitaliseerde boeken blijven er twee exemplaren op papier over, verspreid over de bibliotheken. Dan kan er altijd ergens een grote brand uitbreken."

Een bibliotheek met steeds minder boeken, dat zie je terug in het aantal uitlenen. Dat daalt, ook in Groningen, gestaag. Maar dat maakt de bibliotheek nog niet overbodig: het aantal bibliotheekbezoeken schiet de laatste jaren juist omhoog. Studenten ontdekken de bibliotheek steeds meer als studieplek. Vooral de UB trekt in tentamentijd studenten aan als een magneet. De hoofdvestiging gaat daarom volgend jaar de openingstijden verruimen tot middernacht.

Die twee belangrijke ontwikkelingen: minder boeken op papier en meer studenten die de bibliotheek zien als werkplek, zorgen ook voor grote veranderingen bij de faculteitsbibliotheken. Hun collecties worden voor een groot deel overgebracht naar de UB, dat is al gebeurd met filosofie, letteren en rechten zullen mogelijk volgen. De vrijgekomen ruimte kunnen faculteiten gebruiken voor onder meer studieplekken. Ook voor bibliotheekmedewerkers verandert veel. Hun rol wordt steeds meer studenten helpen bij het vinden van hun weg in het overstelpende aanbod aan digitale bronnen.

En de UB zelf ondergaat een metamorfose. Nieboer: "Na 25 jaar is het gebouw toe aan een nieuwe inrichting. We hebben nu nog een uitleenbureau. Daar willen we vanaf. Studenten moeten zelf hun bestelde boeken kunnen pakken. De universiteitsbibliotheken van Leiden en Amsterdam hebben al zo'n systeem. We willen dat graag meteen bij de ingang hebben."

In de rest van het gebouw moeten meer studieplekken komen en – als het aan Nieboer ligt – meer licht door lagere boekenkasten. "We willen een strakkere scheiding tussen plekken waar studenten kunnen overleggen en presentaties kunnen voorbereiden en daar ook de beschikking hebben over beamers en projectieschermen enerzijds en absolute stilteplekken waar tentamens geleerd kunnen worden anderzijds.

Wat bovenal moet, is een flexibele inrichting. "De ontwikkelingen gaan zo snel. Een paar jaar geleden hadden we nooit gedacht dat we het zouden hebben over een vermindering van het aantal boekenkasten. Wie weet hoe het over een paar jaar is. Dan moeten we alles zo weer kunnen omgooien."

▲ Studenten lenen steeds minder boeken, maar komen steeds vaker om te studeren. Foto: Pepijn van den Broeke

”
Op papier
blijven
twee
exemplaren
over

